

De Oorlog, 10 juli 1914

[DE TIJD, No. 20326]

[Vrijdag 10 Juli 1914]

Inhoudsopgave 10 juli 1914

[DE TIJD, No. 20326]	1
SABELGEKLETTER.	1
Betooging ter nagedachtenis aan Franz Ferdinand.	1
Verdenking tegen Serviërs in het buitenland.	2
Politieke reizen.	2
BUITENLAND.	2
ALGEMEEN OVERZICHT.	2
GEMENGDE BERICHTEN.	3
De Servische pers en de moord op Franz Ferdinand.	3
UITVAART AARTSHERTOG FRANS FERDINAND.	4

5

SABELGEKLETTER.

De Weener bladen melden, dat het rapport over het onderzoek in de moordzaak te Serajewo onmiddellijk na het sluiten der instructie zal worden openbaar gemaakt. Een deel van het bewijsmateriaal zal ter kennis worden gebracht van de Servische Regeering, die daarbij zal verzocht worden hare medewerking te verleenen in het onderzoek en de bestraffing der schuldigen. Men verwacht in Oostenrijk, nu Servië officieel alle gemeenschap met de hoogverraderlijke agitatie in Bosnië van zich afzet, ook die Serviërs de oogen zullen opgaan, die zich thans nog door de dubbelzinnigheid der Servische politiek een rad voor de oogen hebben laten draaien. De "Wiener Neue Freie Presse" legt er den nadruk op, dat thans alle cultuurstaten aan de zijde staan der Oostenrijksche monarchie en dat, behalve in Servië, overal de scherpste veroordeeling wordt gehoord van de verheerlijking van den moord. Het geheele Deutsche volk is het in deze met het Oostenrijksche eens. Een Groot-Servendom wordt in het Deutsche Rijk als een gevaar voor den Europeeschen vrede gebrandmerkt; het blad gelooft, dat ook de Italiaansche staatslieden van gelijk gevoelen zijn en dat Engeland bereid zal wezen, zijn grooten invloed te benutten om Servië tot bezinning te brengen en te zorgen dat het Groot-Servendom in damp vervliegen zal. De toon der Oostenrijksche bladen is een weerklank op de dreigende maatregelen, die de Oostenrijksche Regeering neemt om de Serviërs bij den teugel te krijgen.

25

Betooging ter nagedachtenis aan Franz Ferdinand.

Een indrukwekkende betooging voor de vermoorden aartshertog Franz Ferdinand, en zijn gemalin heeft dezer dagen plaats gehad in het raadhuis te Weenen, waar de president van den katholieken Volksbond, de erfgraaf von und zu Trauttmansdorff een rede hield, en uitdrukking gaf aan den rouw van Weenen en geheel Oostenrijk over het vermoorde vorstenpaar. Duizenden leden van den Volksbond, in het zwart gekleed, vulden de groote hallen van het trotsche stadsgebouw. Behalve de scharen van christelijke burgers waren daar ook de studenten van Weenen en vele leden van den adel. Een koningsmoord – aldus erfgraaf Von und zu Trauttmansdorff – is bedreven, welke ter hemel schreit, niet in het hoofd van een enkel verward individu beraamd, doch planmatig voorbereid door de individuen en die elementen, welke aan ons vaderland en ons keizershuis onverzoenlijken haat hebben gezwegen volvoerd door een man van een volk, dat steeds werd behandeld met bijzondere welwillendheid en geduld." Toen de erfgraaf in herinnering bracht den laatsten nachtelijken tocht der slachtoffers en zeide: "Hoe gaarne hadden wij onzen troonopvolger bij het heldere daglicht de laatste eer willen bewijzen, doch dat werd ons niet gegund – toen werd de verbittering der Weeners over deze begrafenis weer levendig en klonken uitroepen van wrevel. Met het gebed: "Heer, dat beiden in vrede rusten!" waarop een duizendstemmig "amen" volgde, sloot de erfgraaf zijn rede.

45

Daarop schilderde de hoofdredacteur van de "Reichspost" de persoonlijkheid van Franz Ferdinand en zijn grooten arbeid voor de toekomst der monarchie. Als mensch werd hij gekenmerkt door zijn openhartigheid; hij haatte het valsche, het kruipende, het zwakkelijke, de corruptie. Hij had achting voor den vrijen man, die eerlijk voor zijn overtuiging uitkwam en het vaderland een warm hart toedroeg. Als staatsman wilde hij een groot, vast aaneengesloten rijk en hij begreep de beteekenis van het Deutsche volk en zijn positie in Oostenrijk. Soldaat van hart ijverde hij voor de eenheid in het leger en den oud-Oostenrijkschen soldatengeest onder de officieren. En deze soldaat was een huisvader, zooals weinigen. Zijn christelijk familieleven werd met gebed begonnen en besloten en iedere plicht en zorg en arbeid vatte hij op in den

50

55 feest van den katholieken christen. Het geheele leven van dezen man was doordrongen
van het diepste catholicisme. En naast hem stond een vorstelijke vrouw, die voor haar
geliefden echtgenoot is gegaan tot in den dood. Nu zijn zij gevallen als slachtoffers
60 van Groot-Oostenrijk en van de katholieke gedachte van het Habsburger Huis." Toen de
redenaar had geëindigd met de woorden: "Hij is gestorven voor het vaderland, doch bij
zijn vergoten bloed zweren wij, christelijke inwoners van Weenen, dat wij ten allen
tijde voor de eenheid en de grootheid en de eer van het vaderland zullen opkomen,"
toen verhieven zich allen van hunne zetels en staken de vingers omhoog om den eed af
te leggen. Met groote geestdrift werd vervolgens het Oostenrijksche volkslied
gezongen.

65

Verdenking tegen Serviërs in het buitenland.

Het weekblad "John Bull" klaagt het Servische gezantschap te Londen aan van
medeplichtigheid bij den aanslag te Serajewo. Reeds acht maanden geleden moet Servië
70 een geheim bureau in zijn Londensch gezantschap hebben gevestigd om tegen Oostenrijk
te kuipen. Dit geheim bureau zou de vermoording van den aartshertog beraamd hebben.
Het blad beweert, dat bij de verhuizing van den gezant naar Queens Gate vele
documenten werden verbrand. Een gedeelte van zoo'n half verbrand document is echter
in het bezit van de redactie en luidt: Voor de algeheele verwijdering van F. F. de
som van 2000 pond sterling, betaalbaar als volgt: duizend pond bij aankomst in
75 Belgrado, uit te betalen door den heer G. en de overige duizend pond wanneer de taak
volbracht is. De som van tweehonderd pond voor uitgaven en den dienst van agenten
alvorens zij vertrekken. Uwe beschikkingen... Hier is het blad afgescheurd. F. F.
moet volgens het weekblad Franz Ferdinand beteekenen. Wellicht zal een onderzoek
volgen. Ook in Berlijn schijnen de Serviërs in verband te hebben gestaan met de
80 samenzwering. Het "Berliner Tageblatt" deelt mede, dat eergisteren in den loop van
den dag bij een aantal te Berlijn wonende Servische studenten huiszoekingen zijn
gedaan. Naar aanleiding van dit bericht, dat van ambtelijke zijde wordt bevestigd,
verneemt de "Frankf. Zeitung" het volgende: Reeds in April was bij het politie-
presidium te Berlijn bericht ontvangen, dat in deze stad een Servisch-Slaveensch
85 comité bestaat, dat zich de propaganda van de daad ten doel heeft gesteld. De politie
bewaakte daarop nauwkeurig alle te Berlijn wonende Serviërs, en constateerde, dat zij
in een huis in de Gemmusstraat, te Charlottenburg. verkeerden. Eergistermiddag deed
de politie daar een huiszoeking en nam een groot aantal geschriften in beslag. Het
bleek, dat de Servische studenten lid zijn van een Servo-Slavische vereeniging,
90 "Eenheid" genaamd. De bestuursleden dezer vereeniging werden naar het politiebureau
gebracht. Nadat zij daar verhoord waren, konden zij weder vertrekken. Zij moesten
echter den volgenden morgen weer terugkomen. In dien tusschentijd werden de papieren
aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen.

Politieke reizen.

BERLIJN, 9 Juli. (Reuter.) De aartshertog en de aartshertogin Frederik van Oostenrijk
zijn hier hedenochtend aangekomen en verlieten de stad weer, na een kort oponthoud.

ST. PETERSBURG, 9 Juli. (Reuter.) Turkan pacha is hier hedenmiddag aangekomen.

100

ISCHL, 9 Juli. (Reuter.) Minister Berchtold is heden door Keizer Franz Jozef
gedurende 1½ uur in conferentie gehouden ter bespreking van de eergister in den
ministerraad te Weenen genomen besluiten en ter behandeling van de loopende
aangelegenheden.

105

BUITENLAND.

ALGEMEEN OVERZICHT.

[...] Het bezoek van den Oostenrijkschen Minister Berchtold aan de Keizer, die te
ischl verblijft, heeft, zooals wel vermoed kon worden groote beteekenis gehad. Het
110 "Neue Wiener Tageblatt" verneemt ervan, dat de Keizer zijn goedkeuring hechtte aan
den nieuwen koers, dien het gemeenschappelijk ministerie ten opzichte van Bosnië wil
volgen, strengere maatregelen zijn dienvolgens te wachten op het gebied van de
politie, vergaderingen, scholen en grensbewaking. Voorts zullen bij het Servisch
kabinet binnen korten tijd stappen gedaan worden, die evenwel geen inbreuk op de
115 hoogheidsrechten van den Servischen staat bedoelen, maar van Servië vragen de
bestrafing van de aanleggers van den aanslag op Franz Ferdinand en voorts
maatregelen, waardoor in den vervolge misstanden, die de goede nabuurschap verstoren,
worden voorkomen. Eindelijk zal de Servische regeering den beslistten waarborg moeten
geven, dat ook Servië in de toekomst de Groot-Servische propaganda zooveel mogelijk
120 zal verhinderen.

Het Servische Persbureau verklaart het bericht van buitenlandsche bladen, dat majoor Pribicevit, wien medeplichtigheid aan, althans wien wetenschap van den moord wordt ten laste gelegd, naar het buitenland zou vertrokken zijn, voor een verzinsel. De majoor bevindt zich nog bij zijn regiment. Eveneens heeten onwaar de berichten, dat Obdrana-vereeniging een oproep tot de officieren zou hebben gericht, en dat tot een boycot van Oostenrijksch-Hongaarsche producten zou zijn besloten. De "Allg. Zeitung" deelt mede, dat, ondanks den drang, dien de chef van het Servische persbureau op last van den minister Pasjitsj op de leidende journalisten van Belgrado uitoefent, de nieuwe dagblad-artikelen in Servië nog heftiger, opruiender en schaamtelooser zijn dan in de laatste dagen. Daaruit blijkt, dat de beschuldiging, welke den oorsprong van den moord te Serajewo op Servischen bodem zocht, achteraf wordt gerechtvaardigd door de houding van de Servische pres en door de openbare meening in Servië. Men moet dus verwachten dat de pogingen der Servische regeering, om de gemoederen tot kalmte te brengen, op een bittere terleurstelling zullen uitloopen.

Dat men in Servië roerig blijft, ook naar de zijde van Albanië, valt op te maken uit berichten, die de "Kölnische Zeitung" volhoudt tegen alle officieuse tegenspraak in, dat Albaneesche opstandelingen van Servië uit steun krijgen, dat van Dibra uit een verplegingsdienst voor de opstandelingen is ingericht en dat hun dagelijks groote hoeveelheden meel uit Servië worden toegezonden. Het voortduren van de onrust in Albanië acht Servië in zijn belang, omdat het nog steeds de hoop niet heeft opgegeven, dat Albanië, als het niet op eigen beenen blijkt te kunnen staan, ten slotte tusschen Servië en Griekenland zal worden verdeeld. Daar staat echter weer tegenover het gerucht, dat de Roemeensche regeering aan een bankier heeft opgedragen, de noodige financieele voorbereidselen te treffen, ten einde de mogelijkheid te openen, dat drieduizend vrijwilligers naar Albanië worden gezonden. Nog steeds is er geen nieuws van de vermiste Fransche families, schoon er alles gedaan wordt om de menschen op te sporen. Thans heeft Fontenay, de gevolmachtigde van Frankrijk, den Engelschen bevelhebber te Alessio verzocht, zijn district eens te willen laten doorzoeken. Te Milaan kwam er bericht in, dat Prenk Bib Doda weer een nieuw denkbeeld heeft, n.l. om Essad Pacha terug te laten komen en hem uit te roepen tot "redder van het vaderland", aangezien het overloopen der Malissoren en Mirdieten en zelfs van de gendarmen naar de opstandelingen niet ophoudt. Dit wordt dan meteen voor de Nederlandsche officieren een goede gelegenheid om het land der anarchie te verlaten. Niemand in Nederland vindt het nu meer noodig, dat ze er blijven en ook over heel de wereld zou men er hen niet kwalijk op aanzien. Zelfs aan de strengste eischen der Nederlandsche en ook der militaire eer is voldaan en van een herlevende kans, dat Vorst Wilhelm kan blijven is geen sprake meer. Hij is geheel in de macht der hem toegedachte onderdanen, die het land regeeren, waarin zij meester zijn. De leiders der Epiroten hebben, na de inneming van Koritza, vrijmoedig den staat van beleg in de stad afgekondigd. Zij ontwapenden de Mohammedanen, zonder dat dezen tegenstand boden. Deze laatsten roeren zich nu en dan wat te veel, zoodat zelfs bij Scoetari de internationale troepen moesten optreden. De Oostenrijksche generaal Peter gelastte n.l. op hen een plotselingen aanval met het gevolg, dat de Mohammedanen verstrooid werden en zich terugtrekken moesten. Er zouden er vier gesneuveld en een groot aantal gewond zijn. In de stad ontstond groote opwinding. Verder hebben de internationale troepen het nog niet gebracht, die er zich schrikkelijk moeten vervelen en ook wel verlangen zullen, dat ze eens werkelijk wat kunnen uitvoeren.

170 GEMENGDE BERICHTEN.

De Servische pers en de moord op Franz Ferdinand.

De Servische bladen gaan steeds voort het volk tegen Oostenrijk op te hitsen en de meest leugenachtige berichten te verspreiden. In de "Prawda" wordt beweerd, dat de rouw over den aartshertog in Oostenrijk-Hongarije niet oprecht is, en dat de Katholieken en Mahomedanen door hun openlijke deelneming in het verlies van Oostenrijk slechts politieke voordeelen zoeken te verkrijgen. De "Balkan" stelt vast dat Oostenrijk-Hongarije zelf schuldig staat aan den moord op Franz Ferdinand. Het is zeer waarschijnlijk, zegt het blad, dat juist zij die Servië voor den aanslag verantwoordelijk willen stellen, de tijding van den moord met groote vreugde hebben begroet! Het blad wijst op de feiten gedurende de laatste 40 jaren en komt tot de conclusie, dat Servië vreeselijk geleden heeft door de... jezuietische politiek van de monarchie; de troonopvolger moest, als alle zonen van Loyola, die den stelregel huldigen van hen doel heiligt de middelen, door het noodlot getroffen en een offer van het Jezuietisme worden, zooals ook geheel Oostenrijk het wordt, door welks ondergang de menschheid rust en vrede zal verwerven!! Ten slotte beweert de "Stampa", dat de politie te Serajewo de misdadigers zoo gruwelijk gemarteld heeft, dat zij

onware bekentenissen gaven op grond waarvan het Servische volk van den moord beschuldigd moest worden.

190 **UITVAART AARTSHERTOG FRANS FERDINAND.**

Bij de opnoeming der autoriteiten, die Woensdag de uitvaart in St. Jacobus-kerk te 's-Gravenhage voor de zielerust van Aartshertog Frans Ferdinand van Oostenrijk bijwoonden, werd niet vermeld Algr. Vallega, secretaris van den Nuntius, die op het altaar had plaats genomen.

195